

Usługi elastyczności - elastyczność systemu. Nowy wymiar prognozowania

SZACOWANIE I PROGNOZOWANIE W
SIECIACH ELEKTROENERGETYCZNYCH

22-23 kwiecień 2026r.

Warszawa

PGE Dystrybucja S.A.

Elastyczność SEE

Elastyczność SEE

elastyczność: zdolność systemu elektroenergetycznego do dostosowania się do zmienności modeli wytwarzania i zużycia oraz dostępności sieci w odpowiednich przedziałach czasowych rynku - def. (Rozp. 943/2019 - 16.VII'24)

Przykład:

- Zdarzenie rynkowe [ujemna cena na RDN]*
- A.T. >> ograniczenie wytwarzania, ale ...
  - A.T. >> wzrost poboru, ale ...
  - A.Z. >> kupię bo tanio, ale ...
  - A.Z. >> nie sprzedam ze stratą, ale ...

Obsługa wszystkich **zachowań** użytkowników systemu oraz wykorzystanie dostępnych możliwości **jest sednem zagadnienia elastyczności sieci** i wymaga znacznych inwestycji ze strony OSD oraz zmian organizacyjnych na różnych płaszczyznach.

Miara elastyczności systemu elektroenergetycznego

Miary stanu posiadania

Dostępna moc przyłączeniowa

Rozkład źródeł - sieciowy/geograficzny

Stopień pokrycia dostaw generacją lokalną

Obserwowalność sieci

Stan opomiarowania LZO

Stopień odwzorowania w SCADA

Połączenia z innymi Operatorami

Udział sieci koordynowanej

Struktura Podmiotów Przyłączonych

Aktywność Zasobów

Miary rezultatów

Poprawa parametrów technicznych

Szybkość usuwania zakłóceń i awarii

Liczba reklamacji technicznych

Poziomy napięć

Ilość niedostarczonej energii

Skala przepływów wstecznych

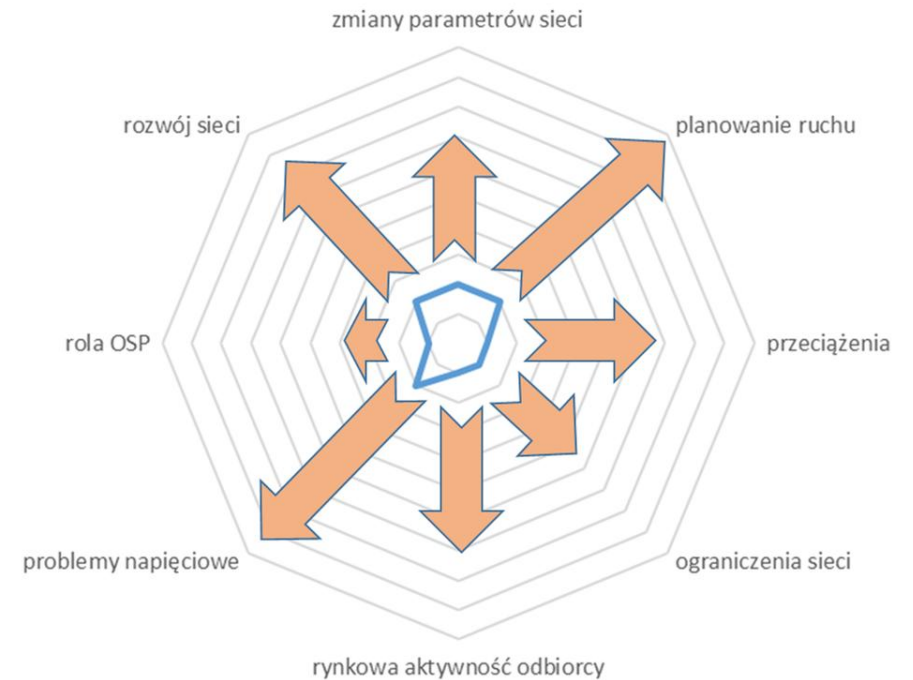
Obszary okresowo-zbilansowane

Zmniejszenie ilości odmów przyłączenia

Poziom strat

Miara elastyczności systemu elektroenergetycznego

$$\epsilon = \frac{\text{Zmiana rezultatu}}{\text{Zmiana stanu posiadania}}$$

Usługi na rzecz Operatorów

Ogólna koncepcja usług elastyczności

Usługi dla Operatorów SEE

Zdefiniowanie usług

Czy każda usługa, o ile spełnia wymagania przedmiotowe i podmiotowe, jest usługą unikalną?

Wydaje się, że usługa zależy nie tyle od podmiotów uczestniczących w usłudze, a od celu na który skierowana jest taka interakcja.

Przykład z IRIESP: „OSP pozyskuje następujące usługi:”

Usługi systemowe

Napięciowe (nie-f):

- regulacji U
- odbudowy KSE

Bilansujące (f):

- Moc B
- Energia B

Interwencyjne (f):

- Int.Red.Pob (IRP)
- Int.Zwiększ.Pob (IZP)
- **Zasób w sieciach OSD**
(redysponowanie na polecenie OSP)
- (----)

Usługi sieciowe

Generacja Wymuszona Systemowo (GWS)

Usługi Rekwalfikowane:

- (-)
- (--)
- (---)

Zasób jako determinanta usług

Podstawą świadczenia usług jest **ZASÓB**

Obszar klienta

- przemysł
- średnie i małe firmy
- budynki wielkopowierzchniowe
- centra handlowe
- gospodarstwa domowe
- prosumenci

Dodatkowe technologie

- elektromobilność,
- magazynowanie energii
- ograniczenia ładowania EV
- zwracanie energii do sieci

Generacja - wytwarzanie

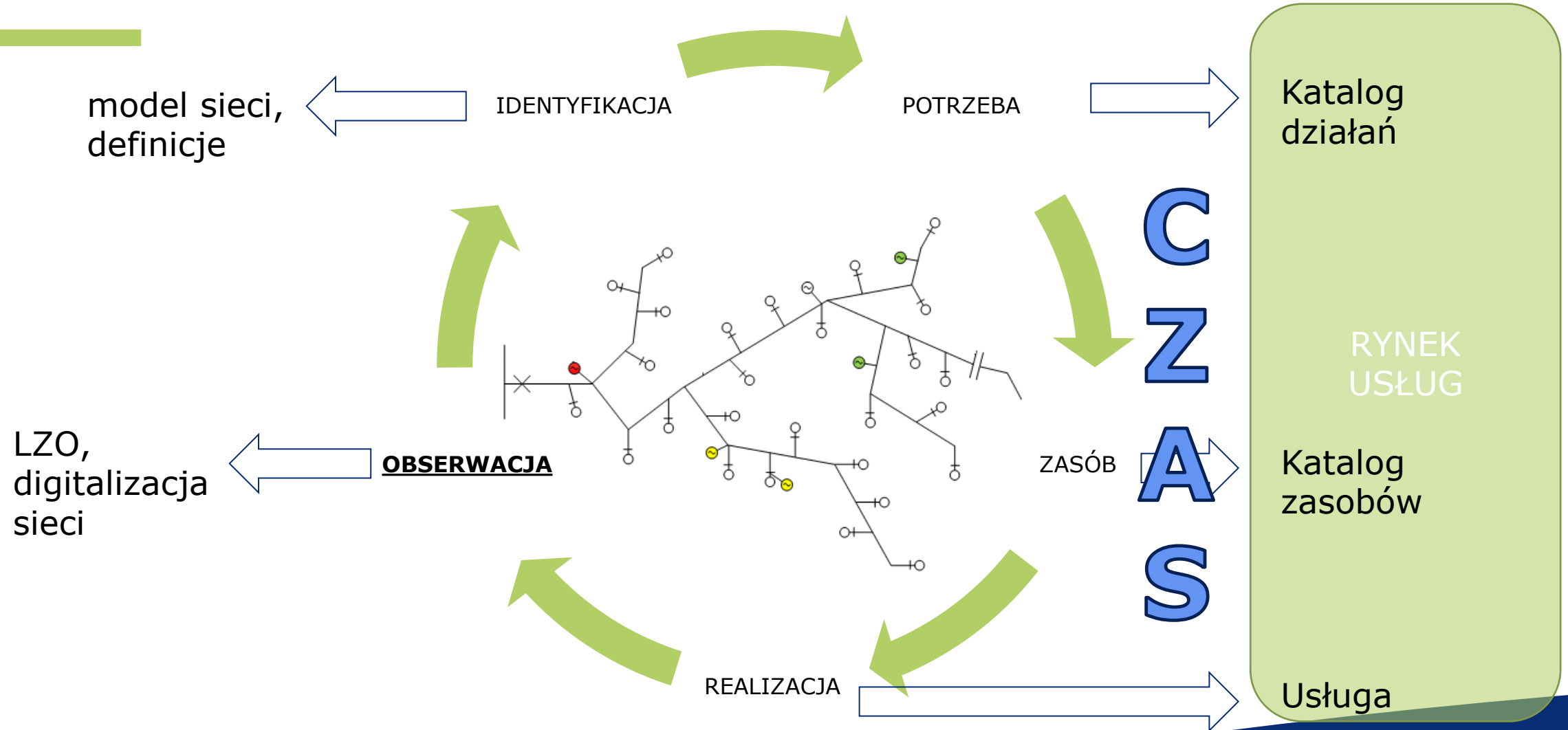
- panele fotowoltaiczne (PV)
- turbiny wiatrowe
- małe elektrownie wodne
- kogeneracja i źródła gazowe
- geotermia
- biomasa

Inicjatywy

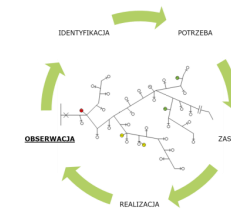
- mikrosieci
- społeczności energetyczne
- agregatorzy

Kwalifikacja

Zarządzanie usługą (OSD)

Zarządzanie usługą (OSD)

OBSERWACJA

Która wielkość fizyczna albo stan sieci będzie pośrednio- lub bezpośrednio obserwowany?
Moc/energia PQ, napięcie U, prądy I, straty?
Przerwy, przeciążenia, redysponowanie, awarie? Bilanse?

P:
 szacowanie i upewnianie pomiarów,
 szacowanie wielkości
 niepomierzonych/pochodnych,

IDENTYFIKACJA

Identyfikacja **jako** przewidywanie stanu sieci i jej parametrów.
 Także prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzeń niekorzystnych – przerwy, problemy napięciowe, przeciążenia, ograniczenia w wytwarzaniu itp.

P:
 przewidywanie zdarzeń niekorzystnych,
 prognozy wielkości obserwowanych,

POTRZEBA

Sprowadzenie stanu sieci do pożądanego lub zmniejszenie negatywnego oddziaływania – poprzez Usługę Zasobu

P:
 przewidywanie czy efekt można osiągnąć za pomocą interakcji z użytkownikami

ZASÓB

Czy są dostępne Zasoby w wymaganym ,kierunku' usługi?
 Czy zasób wykona polecenie?

P:
 przewidywanie czy użytkownik skłonny jest udostępnić Zasób do usługi

REALIZACJA

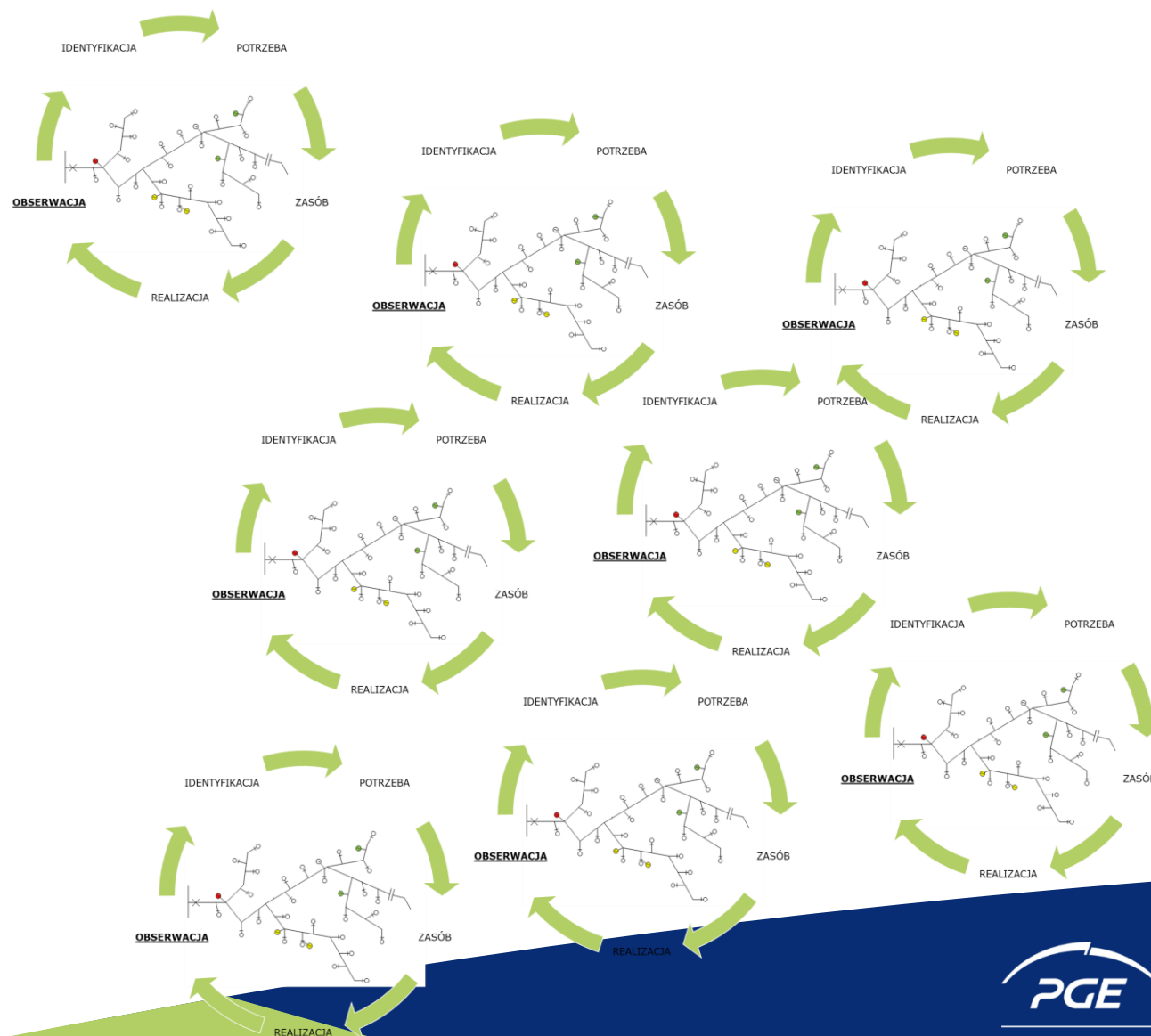
Monitorowanie wykonania usługi – wpływ na wielkość obserwowaną

P:
 prognoza wpływu aktywacji Zasobu na zdarzenie niekorzystne

Usługi elastyczności - postulaty

Cechy usług elastyczności

1. Usługa jest zobowiązaniem Użytkownika systemu do modyfikacji jego wzorca produkcji lub poboru energii w czasie.
2. Stroną inicjującą usługę jest Operator [OSD], który posiada model zarządzania taką usługą.
3. Usługa ma charakter bodźcowy – jest to zachęta dla Użytkownika systemu do podjęcia odpowiednich działań.
4. Usługa może mieć charakter zobowiązania stałego lub doraźnego.
5. Wycena usługi zależy od rozwoju rynku tych usług. W początkowej fazie rozwoju preferuje się uzgodnienia indywidualne bądź prowadzenie projektów na podstawie których będzie można określić rzeczywiste potrzeby. Ewolucja rynku prowadzi do urynkwienia wyceny.

Piaskownica regulacyjna

Zdefiniowanie usług elastyczności

Art. 3 pkt. 11k) usługi elastyczności - **usługi świadczone na rzecz:**

operatora systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego

przez:

- agregatora lub przez użytkowników systemu będących: odbiorcami aktywnymi, wytwórcami, posiadaczami magazynów energii elektrycznej,

*których **sieci, instalacje lub urządzenia** są przyłączone do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej, z wyłączeniem koordynowanej sieci 110 kV,*

w celu zapewnienia bezpieczeństwa i zwiększenia efektywności rozwoju systemu dystrybucyjnego, w tym zarządzania ograniczeniami sieciowymi w sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej, z wyłączeniem koordynowanej sieci 110 kV;

Model koordynacji Usług Elastyczności

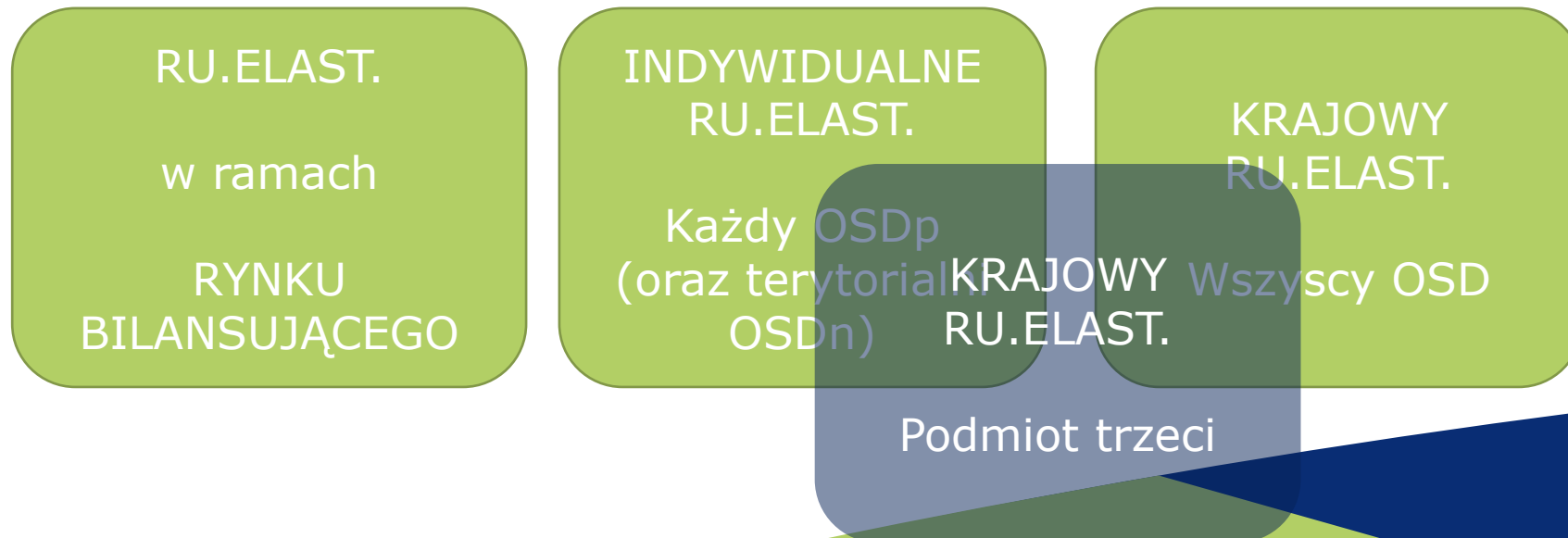
na podstawie KA do IRIESP
(2024-2025-2026)

Organizacja Rynku usług

Założenia [model z uPe]:

1. Nabywanie usług - przejrzyste i niedyskryminacyjne procedury rynkowe
2. Istnieje katalog znormalizowanych produktów rynkowych
3. Istnieje kolejność wykorzystywania ZASOBÓW – priorytety, zasady

RYNKI USŁUG SYSTEMOWYCH I BILANSUJĄCYCH

Rola OSP w nabywaniu usług elastyczności

[Ukierunkowanie wykorzystania u.elastyczności]

Usługa elastyczności jest wykorzystywana przez OSD w celu:

- zapewnienia bezpieczeństwa i zwiększenia efektywności rozwoju systemu dystrybucyjnego, w tym zarządzania ograniczeniami sieciowymi w sieci dystrybucyjnej, z wyłączeniem koordynowanej sieci 110 kV.

[Rola Zasobów]

Usługa elastyczności świadczona jest przez **kwalfikowane Zasoby** przyłączone do sieci dystrybucyjnej. *[samodzielnie, reprezentant, agregator]*

Zasobami mogą być (def.): **sieci, instalacje, urządzenia** - należące do odbiorcy aktywnego, wytwórcy, posiadacza magazynu energii elektrycznej

P

[Reguła - Zakaz Zasobu]

Zasoby, które świadczą usługę elastyczności mogą tworzyć jednostki grafikowe (JG) na RB ze znacznikiem aktywności ZAK=2 lub ZAK=3.

Jeżeli OSDp planuje korzystać z usług elastyczności świadczonych przez zasoby, które składają się na JG na RB, to taka JG nie może świadczyć usług bilansujących na RB w okresach rozliczania energii bilansującej (OREB) danej doby, w których OSDp korzysta z usług elastyczności świadczonych przez te zasoby, niezależnie od tego z jakiej części tych zasobów korzysta OSDp.

P

ZAK=2 - OSP dysponuje jednostką w ramach zaoferowanej mocy dyspozycyjnej. (jeden zasób)
ZAK=3 - jw., ale wiele zasobów np. agregata

[Neutralność Bilansowa]

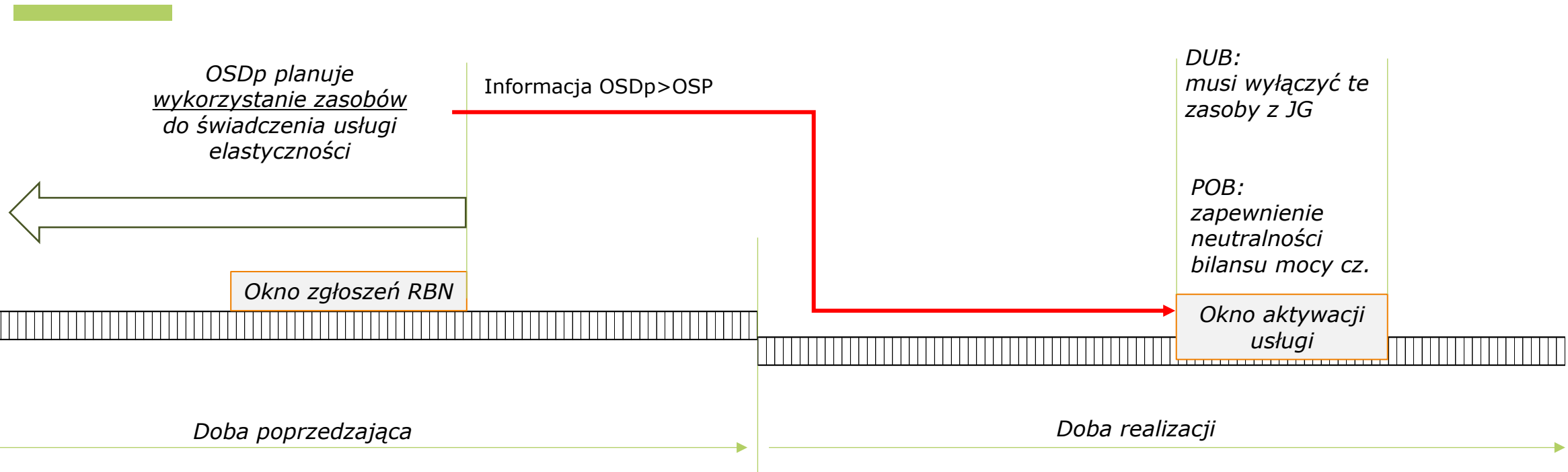
OSD jest zobowiązany do zarządzania ograniczeniami sieciowymi w sieci niestanowiącej sieci zamkniętej zapewniając przy tym:
(-) zachowanie neutralnego wpływu swoich działań na bilans mocy czynnej KSE.

[Efekt nabycia usług elastyczności]

Redysponowanie rynkowe

Redysponowanie (rozp. 2019/943) - oznacza środek, w tym ograniczanie wytwarzania, aktywowany przez jednego lub większą liczbę operatorów systemów przesyłowych lub operatorów systemów dystrybucyjnych, i polegający na zmianie schematu wytwarzania, obciążenia, lub obu, aby zmodyfikować przepływy fizyczne w systemie przesyłowym i zmniejszyć fizyczne ograniczenia przesyłowe lub w inny sposób zapewnić bezpieczeństwo systemu;

[**wczesne** planowanie wykorzystania u. elastyczności]

[późne planowanie wykorzystania u. elastyczności]

OSDp planuje wykorzystanie zasobów do świadczenia usługi elastyczności

Okno zgłoszeń RBN

Jeśli u.e na potrzeby zarz.ogr.sieć. to zgłoszenie co najmniej 9h wcześniej

OSDp: zapewnienie neutralności bilansu mocy cz. tzw. dwustronne redysponowanie

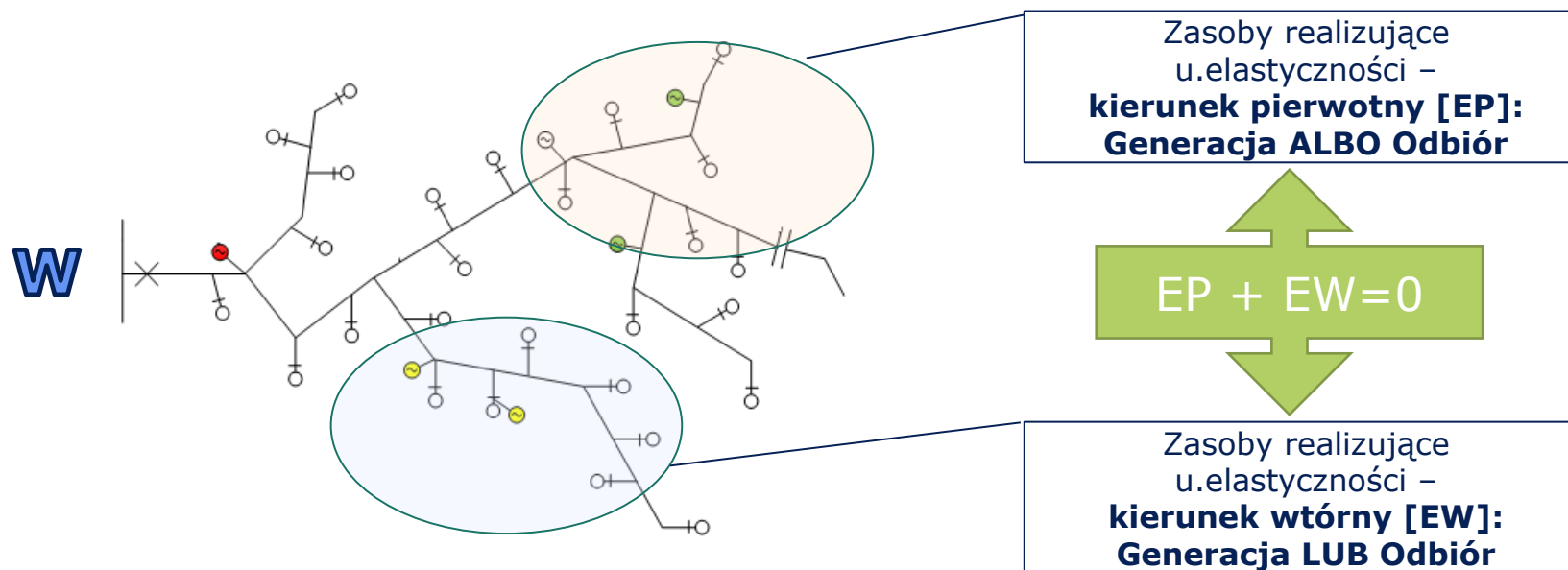
Okno aktywacji usługi

Doba poprzedzająca

Doba realizacji

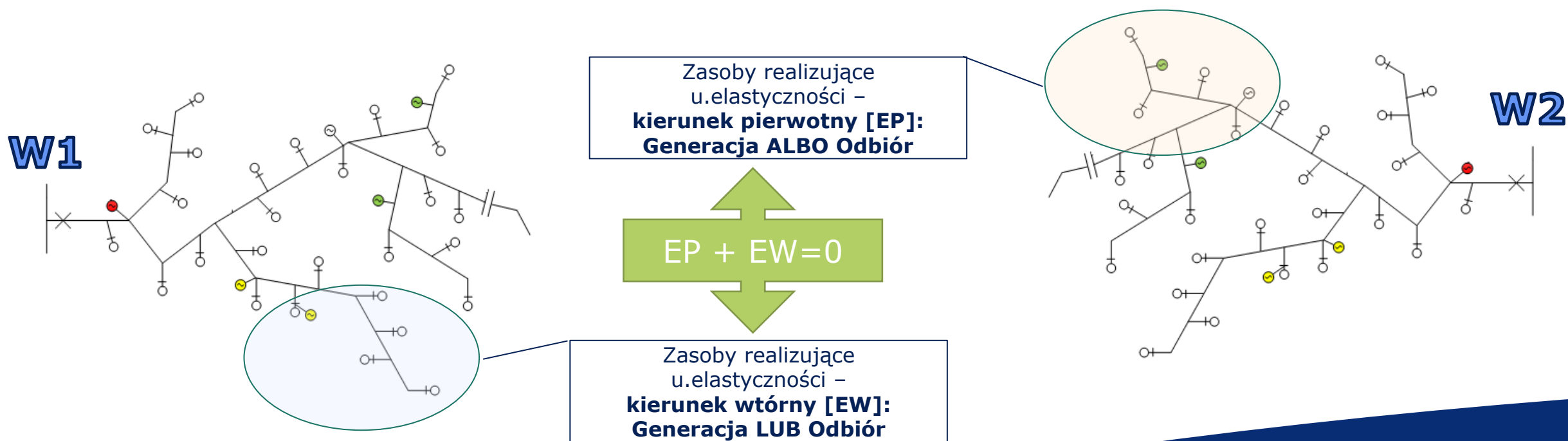
[Neutralność Bilansowa poprzez **dwustronne** redysponowanie]

[*model 1 - w obrębie jednego węzła*]

[Neutralność Bilansowa poprzez **dwustronne** redysponowanie]

[*model 2 - w obrębie wielu węzłów jednego/innych OSD*]

[Osierocone Zasoby – rekwalfikacja]

W przypadku niewystarczalności zasobów w sieci zamkniętej (mocy bilansujących), **OSP może korzystać** w ramach działań zaradczych (interwencyjnych dostaw energii elektrycznej) z zasobów w sieciach dystrybucyjnych OSD.

[Umowa]

OSD zawiera z podmiotem umowę o świadczenie usług elastyczności

[Zobowiązania umowne]

Zobowiązanie odwzorowania w planach pracy nabywanej usługi (MWE, MEE)

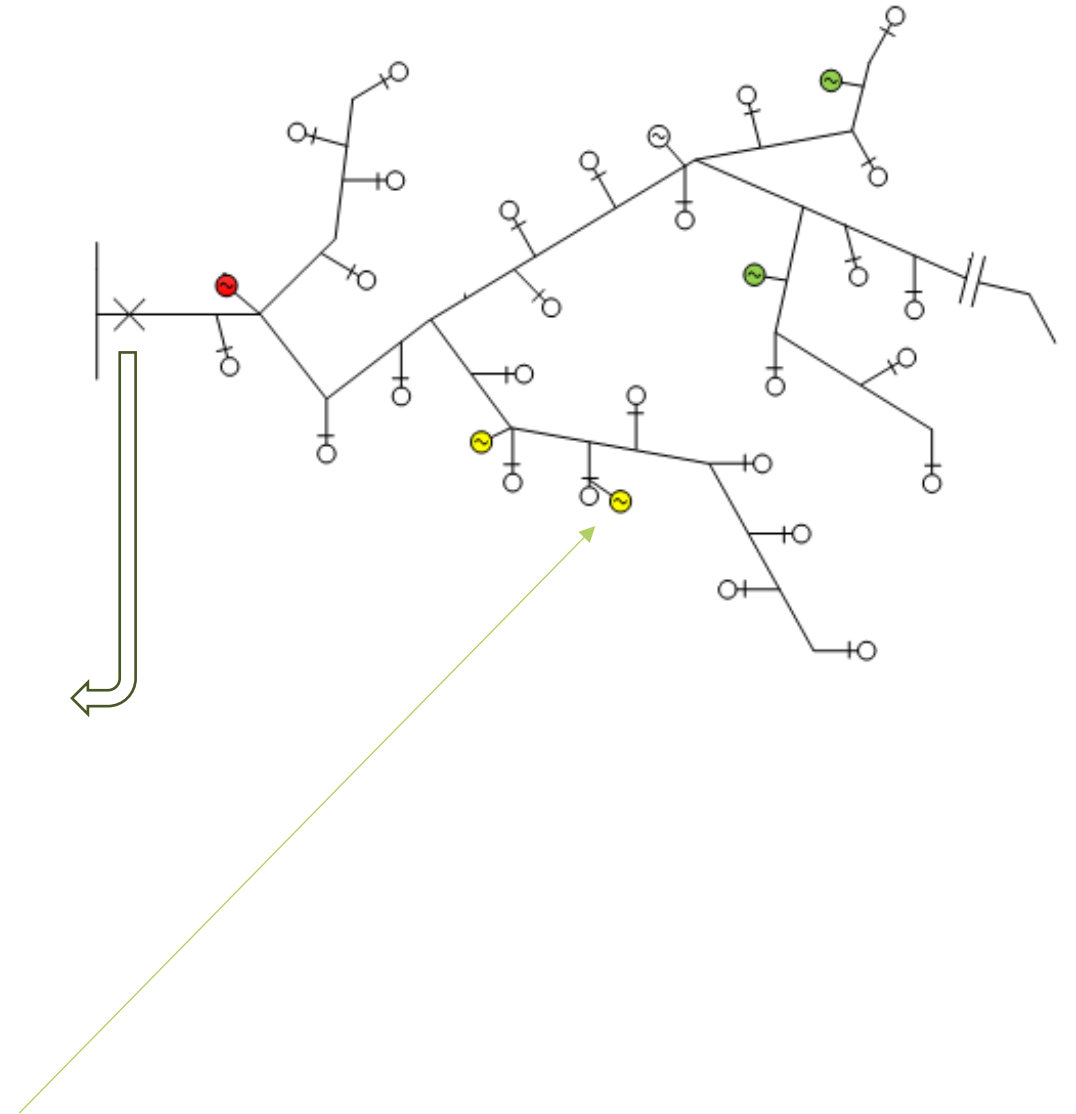
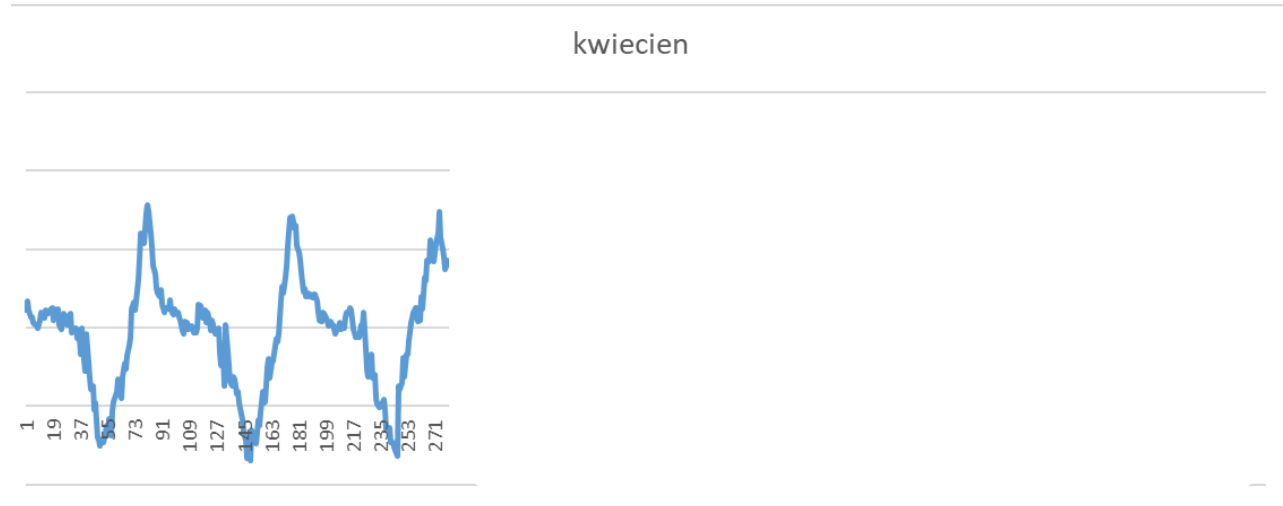
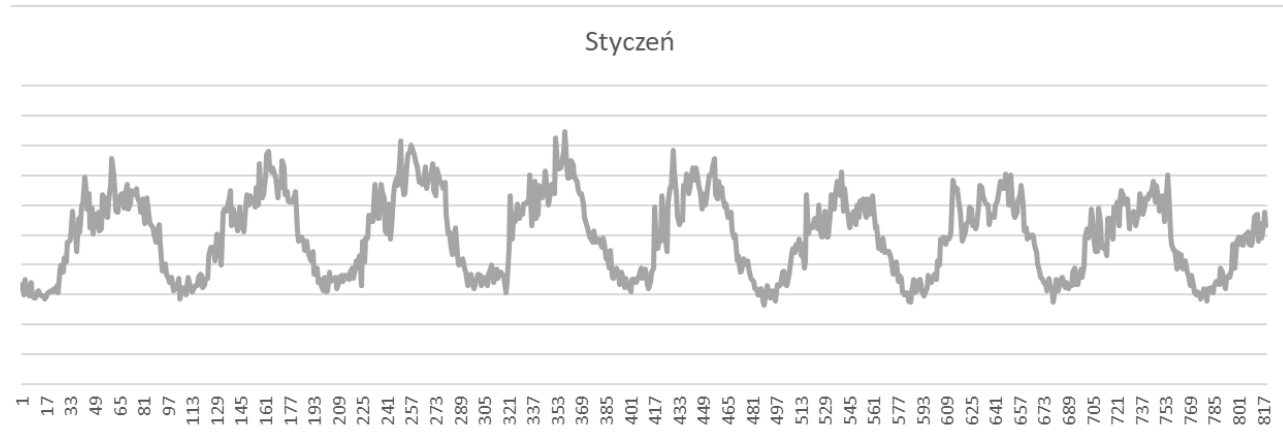
[Monitorowanie MWE, MEE]

OSD prowadzi monitorowanie dyscypliny ruchowej i poprawności planów.
Obowiązek raportowania do OSP

P

Przykład - obserwacja

Marek Sikora
PGE Dystrybucja S.A.

Dziękuję za uwagę

definicje

23f) usługi systemowe – usługi świadczone na rzecz operatora systemu elektroenergetycznego **niezbędne do funkcjonowania systemu** elektroenergetycznego, w tym usługi bilansujące i usługi systemowe niedotyczące częstotliwości, z wyłączeniem usług świadczonych w ramach zarządzania ograniczeniami sieciowymi aktywowanych poza zintegrowanym procesem grafikowania w rozumieniu art. 2 pkt 19 rozporządzenia 2017/2195;

23g) usługi systemowe niedotyczące częstotliwości – usługi systemowe wykorzystywane do:

- a) regulacji napięcia w stanach ustalonych,
- b) szybkiej iniekcji prądu biernego oraz regulacji mocy biernej,
- c) zapewnienia inercji w celu zachowania stabilności sieci lokalnej,
- d) dostarczania prądu zwarciovego,
- e) zapewnienia zdolności do uruchomienia bez zasilania z systemu,
- f) pracy w układzie wydzielonym oraz pracy wyspowej;

[REDYSPONOWANIE nierynkowe] – [UMOWNY] mechanizm ograniczania wytwarzania energii elektrycznej przez wytwórców energii elektrycznej oraz poboru i wprowadzenia do sieci z magazynów energii elektrycznej na polecenie OSP i OSD (lub w koordynacji) w sposób bezpośredni lub pośrednio, w celu równoważenia dostaw energii elektrycznej z zapotrzebowaniem na tę energię.

[Zintegrowany Proces Grafikowania] - dobór do pracy JG i rozdział obciążeń JG